

Inhoud

Een innerlijk kompas 6

Een Mensch... 7

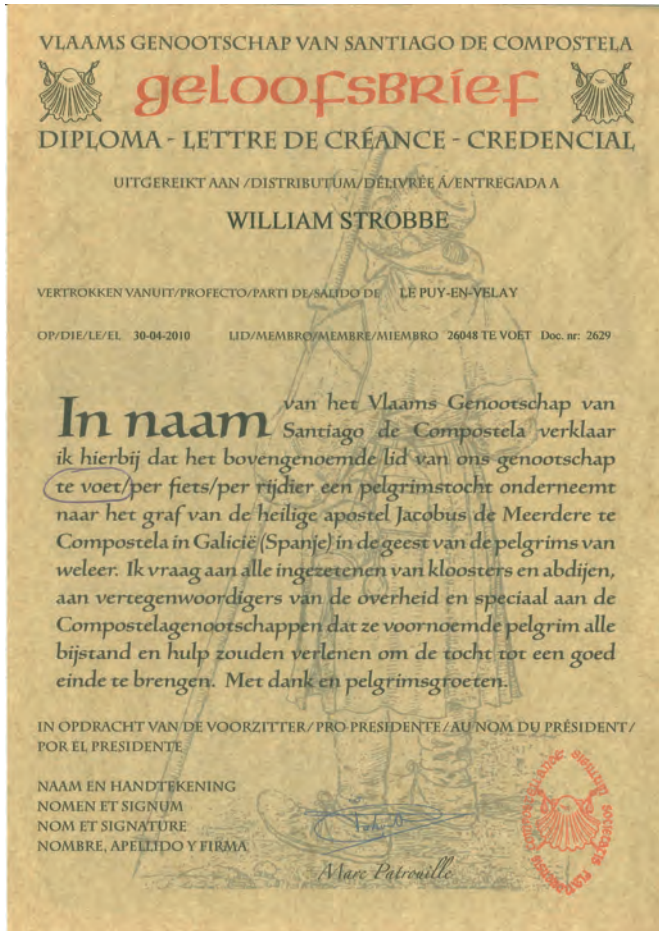
Inleiding 8

DE TOCHT 11

Epiloog 143

De co-auteurs 146

Literatuur 150

Het pad is in de weg Ik ben mijn pelgrimstocht begonnen

WAAR IK LANG NAAR UITGEKEKEN heb is zover. De pelgrimstocht naar Compostela. De laatste weken was ik druk met mijn gedachten bij de tocht. Ik beleefde intense tijden: werkzaamheden overdragen, alles met collega's doorspreken, in de startblokken zetten ter lancering van wat uit te voeren als ik onderweg ben. Vrijdag nog een mooie happening in het Koetshuis te Antwerpen. Een jaar Baak België; het staat er en er zijn mooie perspectieven. Gedachten over mijn tocht gaven rust en onrust. Existentiële bevraging. Ook thuis met m'n dierbaren, en met vrienden leidde het tot een bijzondere sfeer. Met velen nog een boeiend gesprek gevoerd en veel goede raad gekregen. Het gaf mij moed. De keuze de tocht aan te vatten was oké, een innerlijke aanvaarding. Ja zeggen tegen de stap. Uit het patroon stappen.

De eerste dag kent een bijzonder moment voor een goede start. Afscheid nemen van Kristine in Cahors, ontroerend. Ze gunt me de beleving met al z'n intensiteit, met de afspraak dat we elkaar rond 23 mei zien in Santiago. Mijn eigen auto verdwijnt in de verte, ik wuif, draai me om en kijk naar het noorden – de richting van het pad. Rugzak rond de schouders. De tocht is begonnen. De zon schijnt, een goed voorteken (!?). Nog een laatste belletje met systeembeheer van De Baak om mijn blog te verzekeren. Klaar nu, met de Baak. Geen mails meer, gedaan met de BB bijna-verslaving.

Goedgemust stap ik De Pont de Valentre van Cahors over. Onder mij raast de Lot. Heerlijk gevoel. Van nu af aan alleen maar stappen, voorwaarts. Mijn eerste uitdaging begint al na 100m. Een steile klim naar boven. Puffen geblazen. Eenmaal boven steekt een felle wind op. Dag weergoden! Die zullen me vandaag eens uitgebreid gaan testen. En inderdaad, in de verte tekenen de wolken donker. Mijn rugzak (heb ik niet teveel mee?) drukt op mijn schouders. De tocht zal me fysiek uitdagen, besef ik eens te meer. Langs uitgestrekte velden en heuvels stap ik richting mijn eerste bestemmingspunt in Lascabanes. Doel was 'rustig' te beginnen, inlopen. Het tegendeel blijkt waar. Het begint zwaar te regenen. Gelukkig heb ik goed materiaal aangeschaft ter bescherming tegen guur weer. Mijn regenzeil houdt de gietende regen tegen en mijn schoenen krijgen bescherming van 'getten'. Ik hoop dat het slechte weer niet lang zal aanhouden. Het wordt echter een eerste tikje van beproeving. Ja, het zal geen sinecure worden. De ambitie van 1350 km stappen. Even een lichte schrik. Zal ik het wel halen? Zal mijn fysieke systeem het aankunnen, mijn rechterknie met een scheurtje in de miniscus... Het spookt door mijn hoofd. Ik zet onverwijld de tocht voort. No way back! Het oude gezegde 'na regen komt zonne-

schijn' blijkt bewaarheid te worden. Gelukkig! De zon straalt op mijn gekortwiekt broskopje. Heerlijk stappen nu. Maar, weer een oude gezegde 'mooie liedjes duren niet lang' krijgt ook zijn bevestiging. Weer dreigende wolken in de verte. En ja, 5 minuten later opnieuw regen met harde wind. Dit heb ik te trotseren en te aanvaarden. De weergoden als uitdagende metgezel, wellicht de hele reis. Langs zompige weggetjes gaat mijn pad verder, de rugzak begint zwaar te wegen. Nog 12 km. De zon breekt opnieuw door de grauwe wolken. Dag zon, je maakt het mooi. Dicht bij de natuur. De ontluikende lentekleuren verraden straks kleur- en geursymfonieën. Langs een verlaten rustplek voor trekkers (ik loop langs het Caminopad: GR 65) plof ik neer voor een korte rust. Heerlijk, ik moet eigenlijk niets. Ik krijg honger. Heb niets te eten bij me (behalve een Granavita-bar en een flesje water). Lesson 1 leart, in deze verlaten gebieden vind je vaak geen bevoorrading onderweg. Had inkopen moeten doen in Cahors. De leercurve zal blijven bestaan. Mijn gedachten dwalen af naar de Baak-kantine met de lunchverwennerijen. Wat hebben we het toch goed daar. Je beseft die luxe pas als je het niet hebt... simpel gedacht, maar absoluut waar nu. Ik let op de voetsporen in de zompige witte klei, schoenen worden zwaar. Er zijn voorgangers vandaag. En zo hebben er vele, vele duizenden en duizenden pelgrims door de voorbije eeuwen heen langs dit pad gewandeld. Ik ben reisgenoot geworden. Alleen langs deze weg. Een queeste naar mijn eigen zingevingsvragen.

16.30 u.

In de verte zie ik het kerktorentje van Lascabanes. Ik voel de moeheid. Blij dat ik aangekomen ben. Heb de eerste 25 km erop zitten. Ben de enige gast in een chambre d'hôtes. Een simpel bed in een sobere kamer. Je moet maar pelgrim zijn. Krijg straks een lokale maaltijd geserveerd. Om mij heen speelt een klein manneke, de kleinzoon. Bonjour monsieur. Het Franse taaltje versiert de ruimte. Heb zicht op een mooi landschap. De cuisine van de moeder des huizes smaakt heerlijk. De lokale wijn herinnert aan de wijntjes van ontmoetingen in de Baak (Martin!) De rust valt. Mijmering. Genieten.

Tijd straks om te rusten, te schrijven en te lezen. Ik ga vroeg slapen. Morgen weer een nieuwe dag... En er zullen er nog vele volgen. Het ritme is nu al anders. Voelt goed.

Langzaam wordt de bebouwing dichter. Vaak passeer ik huizen met honden. ‘Chien méchant’. En wat kunnen ze blaffen, die honden. Sommige ogen niet echt aalbaar. Ik hoor dat in Spanje loslopende honden vaak lastig kunnen zijn. Heb een apparaatje bij dat ultra hoge tonen uitstraalt en daardoor wilde honden op afstand houdt.

Voor Moissac kreeg ik als tip de gîte ‘Ultreia’ gerund door een Iers koppel. Ex-Camino gangers die onderweg hadden besloten om hun leven anders aan te pakken. Ze zijn sinds 5 jaar met deze onderneming gestart. Moissac is een goede plek mits veel pelgrims hier hun tocht (of een deel) aanvangen. De gîte is ‘under construction’. Ik krijg een mooie kamer. Er zijn meerdere zestig+ gasten aangekomen uit de UK, Schotland en Duitsland die morgen hun eerste dag hebben en twee weken de Camino gaan doen. Het is even wennen in een groep te eten. Ik was even vergeten dat de Ieren geen grote culinaire reputatie hebben. Het avondmaal bevestigt de zouteloosheid. Wel gezond!

Mijmering

1 APRIL

Om uit een patroon te kunnen stappen, moet je eerst weten dat je in een patroon zit, en dat is nog niet zo makkelijk. Veel mensen realiseren zich niet dat ze steeds weer hetzelfde patroon volgen. ‘Dat is mijn stijl,’ zeggen ze dan. ‘Zo doe ik die dingen.’ Terwijl een ander meewarig het hoofd schudt en zegt: ‘Hij zit vast. Muurvast. Hij zit in een groef en ik zie niet zo een twee drie hoe hij daar uit komt. En misschien wil hij dat ook helemaal niet.’

Kortom: patroonherkenning is een voorwaarde voor patroondoorbreking en wie zijn patroon doorbreekt, innoveert zijn gedrag. Het lijkt me vooral

iets voor avonturiers of voor mensen die gewoon ontevreden zijn omdat ze al jaren lang in het zelfde kringetje rondraaien. Zelf vind ik het wel rustig en comfortabel in mijn groef. Ik kan er fijn in denken en in schrijven, en het is er lekker warm en beschut. En in mijn hoofd beleef ik allerlei avonturen. Nee, voorlopig kom ik er niet uit. Ik fantaseer wel over patroondoorbrekingen. En het leuke is dat ik merk dat het verschil tussen werkelijkheid en fantasie me steeds minder uitmaakt; vind het varianten van hetzelfde. Ik bedoel: William zou dit ook allemaal zo kunnen schrijven terwijl hij zich verbeeldt dat hij aan het stappen is naar Compostela. Het is 1 april vandaag. Zal er ook wel iets mee te maken hebben.

Mathieu Weggeman

'Kan een zaadje zich vergissen als je dacht een plant te hebben geplant en er na enige tijd een boom groeit?'

Het boeddhistische begrip karma is hier van toepassing; de logische aaneenschakeling van oorzaak en gevolg. Karma betekent activiteit of daad met als basis de wisselwerking tussen handeling en motivatie. We brengen ons leven handelend door en zijn voortdurend in interactie met de omgeving. Ik overdenk mijn handelingen. Het wandelen biedt me een zee van tijd hiervoor. Wandelen betekent meer en meer voor mij mijn gedachtestroom onder de loep te nemen terwijl de Weg voor me ligt. Er is niet meer dan dat. Wat een luxe ervaar ik nu. Ben ik gelukkig? Ik focus me op de keten van oorzaak en gevolg. Zijn het welslagen en de waarde van mijn activiteiten afhankelijk van de reactie van anderen? Ik film gedachten terug en herinner me de woorden van m'n vader die op een bepaald moment in een Gentse kroeg zei: 'Je wilt goed doen.' Ik zou het positieve bezigheden en intentie noemen, het wensen en willen dat mijn medemensen het goed hebben. De intrinsieke motivatie ook van het werk dat ik doe bij en met De Baak. Een gedachte die me roert. Tussen wil, daad en effect kan verschil liggen.

21.00 u. Ik groet nog even de gastvrouw en -heer.

Karma

Je slaat de nagel op de kop, William: we moeten vaststellen dat er een onderbreking zit tussen 'motivatie – handeling – resultaat' en daarom lijden we.

Oude Romeinse filosofen zeiden het ons al: wat vreemd dat we wel degelijk weten wat goed is en toch niet kunnen laten van net dat te doen wat ons in de miserie brengt.

Ik zeg altijd dat God om een of andere vreemde reden zijn engeltjes blijkbaar niet in bedwang heeft kunnen houden.

Wat mildheid voor onze zwakheden, zelfspot voor de ongerijmdheden in ons handelen en humor omtrent de geniepige en kunstige manieren waarop het ego ons toch altijd weer in de luren kan leggen is de beste manier om niet verstrikt te geraken in zwaarmoedigheid of ontmoediging, de

grootste obstakels die ons verhinderen datgene wat we willen bereiken ook te verwezenlijken. Gemis aan zelfvertrouwen is een vorm van luiheid, zeggen boeddhisten!

Zij hebben het woordje 'karma', dat al voor de tijd van de Boeddha bestond, geïnterpreteerd op een dynamische manier. Niet om te kijken naar het verleden en te bepalen waarom we 'niet anders kunnen dan zus of zo te handelen'. Dat is de deterministische lectuur van het begrip karma. Zij gebruiken het woordje om naar de toekomst te kijken en heel erg bewust te zijn van het feit dat 'alles wat ik nu doe bepalend is voor wat volgt'. Dat is zowel op individueel als op collectief vlak een wijze raad, zo lijkt me.

Dat je dus al die dagen hebt genomen om te overdenken, maar vooral ook om het hoe en wat van je leven te overzien is een teken van een juiste handeling... en dus van positief karma.

Frans Goetghebeur

De weg loopt vervolgens uren langs glooiende paden door een uitgestrekt bos. Ik kom niemand tegen. Gelukkig zijn de markeringen met regelmaat goed zichtbaar.

Het angstbeeld uit mijn jeugd, te verdwalen in het grote bos, kan ik niet negeren. Mijn Garmin GPS als gids voelt extra veilig.

Eenmaal het bos uit zie ik een bordje dat verwijst naar een gîte de ferme op 5 km. Ik besluit dat dit mijn volgende halte zal worden.

Ik word hartelijk verwelkomd door Phillippe en z'n vrouw Veronique. De gîte is weer voor mij alleen. Samen met hun twee jonge zonen hebben we een heerlijk avondmaal. We praten over het leven op de campagne, zijn (nacht)werk op 30 km in een gehandicapteninstelling, de uitbouw van hun gîte... Het gîteverhaal van al de mensen die ik al ontmoet heb kent steeds opnieuw hetzelfde patroon. De Camino biedt mooi werk.

Ik heb de haard aangestoken en een boek in de hand dat me de late avond in drijft.

Reizen

Reizen is je geest tot rust brengen, nieuwe mensen ontmoeten en inspiratie opdoen. Langer dan enkele dagen deed ik het nooit alleen. Ik heb grote bewondering voor mensen als William die de uitdaging wel durven aan te gaan.

Voor mij is elke vrije dag waarin ik een museum kan bezoeken ook een reis, een moment van puur genieten en beleven... geprikkeld en geïnspireerd worden. Vaak is het reizen in de geschiedenis. Begrijpen waarom zo vele kunststromingen een reactie waren op de vorige generatie. Maar het is ook bewondering voelen voor de vele kunstenaars die zich los durfden te maken van voorafgaande stromingen en beslisten om iets nieuws te beginnen. Net als reizigers waren dit ook avonturiers. Zo brak Manet met zijn Olympia met alle heersende regels. Duchamps deed het hem later na.

Ook het beleven van emoties hoort bij het bekijken van kunst. Soms hebben we troost nodig. Soms willen we voelen. Steeds zijn er gelaatsuit-

drukkingen... expressieve gebaren. Zoals Rodin ons in zijn 'burgers van Calais' verduidelijkt wat de notabelen moeten gevoeld hebben wanneer ze de verplichting nakomen om de sleutel van hun stad te overhandigen aan de veroveraar.

Reizen is ook steeds ontmoeten en geïnspireerd worden. Laatst zag ik in Venetië een Japans tuintje bedoeld als theehuis. Het werd Mondriaan-tuintje genoemd. Maar het was niet door Mondriaan ontworpen. De uitgepuurde abstracte aanpak van zo'n Japans theehuis ontstond immers driehonderd jaar voor Mondriaans geboorte. Een Japans architect lag aan de basis van deze geometrische afwisseling van rechthoeken met vijvers en stenen. Maar het verhaal wou dat het diezelfde Japanse architect was, die via vogels tot Mondriaan gesproken zou hebben. Via de taal van deze vogels zou hij dit theehuis wellicht gecreëerd kunnen hebben.

Via welke vogels zou William tijdens zijn reis anderen geïnspireerd hebben?

Ria Willemsen

Dag 20/21

RONCESVALLES-ZUBIRI, ZONDAG 18 APRIL – 24 KM

ZUBIRI-PAMPLONA, MAANDAG 19 APRIL – 23 KM

‘Mijmering over 21 dagen in Gran Cafe Iruna te Pamplona’

MAANDAGOGHTEND 9.00 U. GRAN CAFE IRUNA OP DE PLAZA DEL CASTILLO

HET GRAN CAFE IS EEN MONUMENT op de Plaza del Castillo. Ooit verbleef Ernest Hemingway in Pamplona en schreef er het boek ‘Fiesta’ over zijn belevenissen tijdens de Sanfermines, de beruchte stierenlopen tijdens het één week durende feest ter ere van de beschermheilige van de stad, de Heilige San Fermin. Ik ben gisteren al aangekomen in de stad en op vele plekken in de smalle straatjes zie je heroïsche foto’s van jonge mannen die hun moed demonstreren door op het laatste nippertje weg te springen voor de dodelijke horens van woeste stieren die langs een parcours door de stad stormen om finaal te eindigen in de Plaza de Toros. Het boek van Hemingway heeft dit feest op de wereldkaart gezet.

Het is een eeuwenoude initiatierite. Jaarlijks transformeert de stad een week lang tot een uitbundig feestmekka waar door de hele stad dag en nacht vermaak en feest te vinden zijn. Ik maak vergelijkingen met Nederland waar men (althans in het zuiden) dagen lang uitbundig carnaval viert. De mystiek van dit soort feesten. Het brengt mensen in een andere collectieve state of mind. Een uitlaatklep die het vaak routineuze pad van velen van het alledaagse bevrijdt voor een korte tijd en een andere dimensie biedt.

Ik realiseer me dat waar ook ter wereld er gevierd wordt, er even tijdens deze momenten een 'niet-bestaan' of althans 'even pas op de plaats' van wereld- en privé-problemen in grote en kleine zin ervaren wordt. Wat als de mens zich overgeeft aan zijn ware verlangens? De hunkerende mens die uit de stroom van het alledaagse droomt te stappen. De stroom echter, blijft stromen. Totdat je 'een steen verlegt in een rivier, en de stroom daarna nooit meer dezelfde zal zijn'. Ik zing mee met wijlen Bram Vermeulen. Prachtig, dit wijze lied.

Ik loop nu al 21 dagen non-stop en sta en zit stil waar ik ben. Ik heb de goede plek uitgekozen. Hier in het Gran Cafe schreef Hemingway delen van zijn boek. Ik voel me geïnspireerd. Iedere dag opnieuw ben ik al onderweg geweest in een Ultra mood (Immer Weiter). En toch, een gevoel van ontroering overviel me net. Het is een lange Tocht. Ik doorbreek door de wijze waarop ik dit doe mijn eigen patroon. Nooit eerder ben ik zo lang alleen onderweg geweest.

Mijn laatste lange ervaring met reizen was in 1987 toen ik 9 maanden door India, Sri Lanka, Thailand, Maleisië en Indonesië heb gereisd. Kristine sloot na 2 maanden aan en we hebben met z'n tweeën toen een prachtige trektocht gemaakt met bus, trein, boot en vliegtuig. De Lonely Planet als reisbijbel.

Ik had er contacten via de wereldwijd verbreide vrijwilligersorganisatie Service Civil International SCI (ik werkte toen al 5 jaar als verantwoordelijke van de Vlaamse afdeling in Antwerpen). Door het SCI-netwerk deed ik er kortdurend vrijwilligerswerk in kleine dorpen, leefde en werkte met lokale projecten. Een ontmoeting met de 'andere' wereld dichtbij en met de lokale bevolking. Een ervaring die ik al meerdere jongere Baak-collega's heb aanbevolen. Ik wilde de wereld zien, en heb delen gezien.

'Waar ben ik nu?' vraag ik me af. Ik meen dat elke existentiële reis bij momenten deze vraagstelling kent. Met een innerlijke rust die sterker is dan ooit voorheen ervaar ik een fundamentele gelukzaligheid. Ik koester het doordringen naar de ware aard van de werkelijkheid van deze Camino. Het leren horen met mijn 'hart-bewustzijn' in plaats van met mijn oren.

Over herinnering

Kan de mens ooit zijn herinneringen verlaten?
De toekomst binnenstappen zonder verleden?
Of, schept het verwijlen in herinneringen een
ruimte waarin men – ondanks alle grenzeloos-
heid – steeds zichzelf ontmoet?

Leopold Vansina

NOG 100 KM

Ik passeer het punt waar velen van dromen. De 100 km voor Santiago. Het is een pietluttig paaltje vol met graffiti. Ik hou er halt. Wat een punt eigenlijk. De feitelijke afstand onderscheidt de geestelijke afstand. Het gaat niet meer om de kilometers, in mijn geval. Ik voel het einde van de Camino naderen, en dit gaat snel in het ritme dat ik stap. Aan alles komt een einde. Ik blijf genieten. Wil ik, doe ik. Ook al drukt de warme zon heftig. Het landschap is fantastisch. Licht glooiend, verlaten kleine gehuchtjes en... platgetreden paden. Op dit moment passeren er gegarandeerd ettelijke honderden peregrinos per dag. Allen naar Santiago. Ik ben er deel van. Zonder onderscheid. Met mijn verhaal. Ieder met zijn verhaal. Who cares?

**VAL DE SAMOS
ALBERGUE**
Avda. Compostela, 16
Samos (Lugo) - Tel: 982 54 61 63
C.I.F.: B 27344951

16-05-2010

Ik werd wakker met Santiago

Vertrouwen.

Ik neem dat van haar aan.

Ze zat in zomergasten, het veel besproken televisieprogramma van de VPRO. De presentator vroeg haar naar haar voettocht naar Santiago de Compostela.

Annette Malherbe: 'ik werd wakker met Santiago'.

Brandt Corstius: 'Had je er over gedroomd?'

'Nee, ik werd er mee wakker, met dat woord.'

'En?'

'Het ging niet weg, vond het ook wel mooi klinken: Santiago de Compostela. Het kwam steeds terug en toen ben ik na twee jaar gegaan.'

'Ben je religieus?'

'Neeen. Ik geloof eigenlijk nergens in.'

'Hou je van wandelen?'

'Neeen, maar dit was geen wandelen. Je loopt ergens naar toe. dat is een groot verschil.'

Ze leek geen moment bezwaard dat er geen reden, geen rationele reden, was om te gaan. Ze ging omdat het woord niet wegging en het na twee jaar tijd werd te gaan.

Het lijkt op de rede die bergbeklimmers noemen om het gevaar te trotseren naar de top (en naar het dal, de plaats bereiken waar je vandaan komt schijnt het gevaarlijkst te zijn). Waarom beklimmen zij de berg, vraagt de bange buitenstaander zich af?

'Because it's there', is het meest welluidende antwoord.